

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 15.12.2008
KOM(2008) 850 slutlig

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET
SAMT EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN**

**ÅRSRAPPORT OM INSTRUMENTET FÖR STÖD INFÖR ANSLUTNINGEN (IPA)
2007**

{SEK(2008) 3026}

Inledning

Sedan den 1 januari 2007 har EU:s föranslutningsstöd förmedlats genom ett enda sammanslaget instrument, instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA), som är avsett för riktat stöd till såväl kandidatländer som potentiella kandidatländer. IPA (rådets förordning (EG) nr 1085/2006 av den 17 juli 2006) ersätter de tidigare föranslutningsinstrumenten Phare, Ispa, Sapard, föranslutningsinstrumentet för Turkiet och finansieringsinstrumentet för västra Balkan, Cards. Referensbeloppet för IPA-stöd under perioden 2007–2013 är 11 468 miljoner euro.

IPA syftar till att tillhandahålla riktat stöd till de länder som är kandidatländer eller potentiella kandidatländer för medlemskap i EU. För att varje lands mål ska kunna uppnås så effektivt som möjligt är IPA indelat i fem olika delar:

I. Övergångsstöd och institutionsuppbyggnad. Denna del är avsedd för finansiering av åtgärder för institutionsuppbyggnad och tillhörande investeringar.

II. Gränsöverskridande samarbete. Denna del används för stöd till gränsöverskridande samarbete vid gränserna mellan kandidatländerna/de potentiella kandidatländerna samt mellan dessa och EU-länderna. Den kan också vid behov användas för att finansiera de stödmottagande ländernas deltagande i strukturfondernas transnationella samarbetsprogram och det europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentets (ENPI) havsområdesprogram.

III. Regional utveckling. Denna del finansierar investeringar inom områden såsom transporter, miljö och regional konkurrenskraft samt tillhörande tekniskt bistånd.

IV. Utveckling av mänskliga resurser. Denna del är avsedd att stärka humankapitalet och bekämpa utslagning.

V. Landsbygdsutveckling. Denna del har stora likheter med programmen för landsbygdsutveckling efter anslutningen och finansierar åtgärder för landsbygdsutveckling av liknande karaktär som dessa, men av mindre omfattning.

Delarna I och II är öppna för alla stödmottagande länder. Delarna III, IV och V är öppna endast för kandidatländerna och har utformats så att de speglar struktur-, sammanhållnings- och landsbygdsutvecklingsfonderna, i syfte att ge länderna möjlighet att ”lära genom att göra” och på så sätt förbereda sig inför förvaltningen av dessa fonder efter anslutningen. För detta krävs att länderna har den administrativa kapacitet och de strukturer som är nödvändiga för att ansvara för förvaltningen av stödet. För de potentiella kandidatländerna genomförs åtgärder för regional utveckling, utveckling av mänskliga resurser och landsbygdsutveckling inom ramen för delen övergångsstöd och institutionsuppbyggnad.

Den här rapporten handlar om genomförandet av IPA under 2007. Rapporten innehåller ganska begränsade uppgifter om genomförandet och övervakningen av IPA-programmen på plats och även om bedömningen av resultaten, eftersom 2007 var det första året för programplaneringen av IPA. Den största delen av programmen antogs mot slutet av året och själva genomförandet kommer att ske från och med 2008.

1. EN ÖVERBLICK ÖVER ÅRET

1.1. Den viktigaste utvecklingen i utvidgningsprocessen

Under 2007 gjordes framsteg på grundval av det förnyade samförstånd om utvidgningen som bekräftats av Europeiska rådet i december 2006. År 2007 inleddes med anslutningen av Bulgarien och Rumänien. Under året gjordes flera viktiga framsteg i Turkiet och på västra Balkan: i anslutningsförhandlingarna och stabiliserings- och associeringsprocessen samt i samtalen om Kosovos status och genom inrättandet av det nya finansieringsinstrumentet IPA.

Den 6 november lade kommissionen fram sitt årliga strategidokument tillsammans med rapporter om ländernas framsteg och förslag om partnerskap för anslutning/europeiska partnerskap för kandidatländerna/de potentiella kandidatländerna¹ och för Kosovo i enlighet med FN:s säkerhetsråds resolution 1244/99². I kommissionens strategidokument bekräftas principerna och målen för utvidgningsstrategin. Uppmärksamhet fästs vid ett antal viktiga utmaningar i de berörda länderna. Det anges att högre prioritet redan i ett tidigt skede kommer att ges åt grundläggande styresfrågor som institutionsuppbyggnad, reform av rättsväsende och offentlig förvaltning samt förebyggande av organiserad brottslighet och korruption. Detta synsätt är i linje med rekommendationerna från generaldirektoratets interna utvärdering av reformen av den offentliga förvaltningen i utvidgningsländerna.

Anslutningsförhandlingarna med Kroatien och Turkiet fortsatte framåt. För Kroatiens del hade 16 kapitel öppnats i december 2007, varav två preliminärt har avslutats. För Turkiet hade sex kapitel öppnats, varav ett har avslutats. I linje med slutsatserna från rådets möte i december 2006 kommer åtta av förhandlingskapitlen att öppnas först när Turkiet har genomfört tilläggsprotokollet till associeringsavtalet. GD Utvidgning övervakade genomförandet av associeringsavtalet med Turkiet samt stabiliserings- och associeringsavtalen med Kroatien och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Inget av de tre länderna hade gjort tillräckliga framsteg mot de fastställda prioriteringarna.

Kandidatländerna däremot gjorde avsevärda framsteg under 2007 när det gällde att inrätta strukturer och förvaltningssystem för genomförande av IPA-stödet inom ramen för delarna III och IV, vilka föregår strukturfonderna. De strukturer som inrättats ger länderna möjlighet att "lära genom att göra" och kommer att ha en nyckelroll vid förberedandet av gemenskapens sammanhållningspolitik och dess instrument samt genomförandet av dem efter anslutningen.

År 2007 gjordes framsteg mot ingåendet av stabiliserings- och associeringsavtal med länderna på västra Balkan. Albanien fortsatte genomförandet av sitt interimsavtal. Ett stabiliserings- och associeringsavtal med Montenegro undertecknades i oktober 2007. Förhandlingarna om ett stabiliserings- och associeringsavtal med Serbien återupptogs i juni 2007 och resulterade i att ett stabiliserings- och associeringsavtal paraferades i november. Ett stabiliserings- och associeringsavtal med Bosnien och Hercegovina paraferades i december. För undertecknande av stabiliserings- och associeringsavtalen krävdes att de fastställda villkoren skulle uppfyllas.

¹ Kandidatländer: Kroatien, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och Turkiet.

Potentiella kandidatländer: Albanien, Bosnien och Hercegovina, Montenegro och Serbien.

² Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1244 av den 10 juni 1999.

När det gäller västra Balkan fortsatte kommissionen att främja stabiliserings- och associeringsprocessen samt samordna genomförandet av Thessalonikiagendan. I slutet av 2007 hade avtal om förenklad visering och återtagande ingåtts med Albanien, Bosnien och Hercegovina, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Montenegro och Serbien. I strategidokumentet meddelades att en dialog ska inledas om villkoren för viseringsfria resor och tillhandahållandet av ytterligare stipendier för studerande på högre nivå från regionen.

De samtal om Kosovos status som förts under ledning av FN:s säkerhetsråds särskilda sändebud, Martti Ahtisaari, avslutades 2007, men resulterade inte i någon slutlig lösning av frågan. De efterföljande direkta samtalen om Kosovos status mellan de båda parterna under överinseende av en trojka från EU, Förenta staterna och Ryssland ledde inte till något avtal. Kommissionen fortsatte att tillhandahålla rådgivning och stöd för statusprocessen.

Vid toppmötet i sydösteuropeiska samarbetsprocessen (SEECP) i Zagreb i maj fattades beslut om att öka det regionala egenansvaret för den regionala samarbetsprocessen. Stabilitetspakten har i stort sett fullgjort sitt uppdrag och håller på att ersättas med ett nytt regionalt samarbetsråd knutet till SEECP. En generalsekreterare har utnämnts för samarbetsrådet och Sarajevo har utsetts till säte för sekretariatet. I juli trädde det nya centraleuropeiska frihandelsavtalet (Cefta) i kraft.

År 2007 infördes framgångsrikt det nya finansieringsinstrumentet för stöd inför anslutningen, IPA. Åtagandena för ekonomiskt stöd till kandidatländerna år 2007 uppgick till 497,2 miljoner euro för Turkiet, 141,2 miljoner euro för Kroatien och 58,5 miljoner euro för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. När det gäller de potentiella kandidatländerna uppgick IPA-anslagen till 61,0 miljoner euro för Albanien, 62,1 miljoner euro för Bosnien och Hercegovina, 68,9 miljoner euro för Kosovo, 31,4 miljoner euro för Montenegro och 189,7 miljoner euro för Serbien. Ytterligare 109,0 miljoner euro anslogs för regionalt samarbete och övergripande program för flera länder som gynnar både kandidatländerna och de potentiella kandidatländerna.

Att sprida information om utvidgningen prioriterades fortsättningsvis. I samband med aktiviteterna den 1 maj för att fira den tredje årsdagen av utvidgningen med EU-10 ägnades t.ex. ett särskilt avsnitt på Europa-webbplatsen åt fallstudier, fakta och sifferuppgifter samt ett bildgalleri, audiovisuellt material gjordes tillgängligt på Europe by Satellite, besök anordnades för journalister till tre av de nya medlemsstaterna och en rad seminarier arrangerades i samarbete med handelskamrarna i sju medlemsstater.

Kommissionen inledde arbetet med en ny facilitet för det civila samhället som kommer att fokusera på insatser inom tre områden: i) stöd till lokala medborgarinitiativ och kapacitetsuppbyggnad, ii) ett program för dialog människor emellan för att göra olika slag av aktörer bekanta med EU:s politik, institutioner och organ, och iii) stöd till (internationella) partnerskapsåtgärder.

1.2. Rådets viktigaste slutsatser 2007

Rådet (allmänna frågor och yttre förbindelser) välkomnade vid sitt möte i december 2007 utvidgningsstrategin med följande slutsatser:

”I enlighet med den strategi för utvidgningen som Europeiska rådet beslutade om i december 2006 och rådets slutsatser av den 11 december 2006, välkomnar rådet kommissionens meddelande om en strategi för utvidgningen och huvudfrågor 2007–2008 av den 6 november

och noterar analysen och rekommendationerna i meddelandet. Det förnyade samförståndet om utvidgningen, som bygger på konsolidering av åtaganden, rättvisa men stränga villkor och bättre kommunikation, tillsammans med förmågan att integrera nya medlemmar, utgör fortfarande grundvalen för EU:s strategi för utvidgningen. En förbättrad kvalitet i utvidgningsprocessen garanterar att utvidgningen fortsätter att främja fred, demokrati och stabilitet på hela kontinenten och att ge konkreta fördelar i form av ökad handel, investeringar och ekonomisk tillväxt.

Nästa år är avgörande för att ytterligare konsolidera och genomföra EU:s strategi för utvidgningen och stödja övergångsprocessen i västra Balkan. Rådet erinrar om olika förslag som lagts fram i frågan och att västra Balkans framtid ligger inom Europeiska unionen. Mot denna bakgrund är ett konsekvent genomförande av det förnyade samförståndet viktigare än någonsin.

Rådet slår åter fast att tempot i förhandlingarna särskilt beror på de förhandlande ländernas framsteg när det gäller att hantera riktmärkena för öppning och stängning, liksom även kraven i förhandlingsramen, inbegripet genomförandet av anslutningspartnerskapen, som för närvarande ses över, där varje land bedöms utifrån sina egna meriter. Rådet erinrar om att de kapitel där de tekniska förberedelserna är klara kommer att öppnas i överensstämmelse med fastställda förfaranden, i enlighet med förhandlingsramen. I detta sammanhang ser rådet fram emot regeringskonferenserna med Turkiet och Kroatien senare denna månad. Det är även väsentligt att man i utvidgningspolitiken upprätthåller rättvisa men stränga villkor i alla skeden av förhandlingarna. I detta avseende välkomnar rådet kommissionens avsikt att fortsätta att stärka utvidgningsprocessens kvalitet genom att ta itu med de viktigaste prioriteringarna inom områdena offentlig förvaltning, reform av rättsväsendet och bekämpning av korruption i ett tidigt skede genom att till fullo utnyttja riktmärken och konsekvensanalyser och genom att göra processen mer öppen för insyn. Detta kommer att vara av betydelse för att säkerställa ett brett och fortsatt stöd från allmänheten för utvidgningsprocessen.”

Vid sitt möte senare i december 2007 ställde sig Europeiska rådet bakom dessa slutsatser:

”Europeiska rådet noterar kommissionens meddelande om en strategi för utvidgningen, och ställer sig bakom slutsatserna från rådet (allmänna frågor och yttre förbindelser) av den 10 december.”

2. PROGRAMPLANERING OCH GENOMFÖRANDE AV IPA: ALLMÄN ÖVERSIKT

2.1. Strategisk planering och programplanering

Varje höst lägger kommissionen för rådet och parlamentet fram årets utvidgningspaket (strategidokument, framstegsrapporter, partnerskap för anslutning eller europeiska partnerskap samt stabilitets- och associeringsavtal). I utvidgningspaketet fastställs den övergripande strategiska ram för föranslutningsprocessen inom vilken IPA måste genomföras. Paketet innehåller också en flerårig vägledande finansieringsram. I den uttrycks i finansiella termer de prioriteringar som fastställts på politisk nivå för olika länder och för IPA:s olika delar.

På nivån för strategisk planering upprättar Europeiska kommissionen i nära samråd med de berörda länderna fleråriga vägledande planeringsdokument för respektive stödmottagande land, vilka täcker samtliga IPA-delar som är relevanta för landet i fråga (och dessutom ett flerårigt vägledande planeringsdokument som avser regionala program och program för flera länder). De upprättas för en löpande treårsperiod och ses över varje år.

På programplaneringsnivå utarbetar de nationella myndigheterna särskilda program per land och per del eller, när det gäller delen regional utveckling, tematiskt. För gränsöverskridande samarbete utarbetas gemensamma program mellan två eller flera stödmottagande länder samt mellan dessa och angränsande medlemsstater. Förslag till regionala och övergripande program läggs fram av kommissionen.

2.1.1. Flerårig vägledande finansieringsram

Den fleråriga vägledande finansieringsramen ingår i det årliga utvidgningspaketet och är avsedd att innehålla information om den vägledande fördelningen efter land och efter del av det totala IPA-anslag som kommissionen föreslagit för den löpande treårsperioden. Den fungerar som en länk mellan den politiska ramen i utvidgningspaketet och budgetprocessen. Den upprättas och läggs fram för rådet och Europaparlamentet årligen i enlighet med artikel 5 i förordning (EG) nr 1085/2006 om upprättande av ett instrument för stöd inför anslutningen (IPA-förordningen).

Den fleråriga vägledande finansieringsramen utgår ifrån en löpande treårig programcykel. Under normala förhållanden läggs förslaget till finansieringsram för åren N, N+1 och N+2 fram under det sista kvartalet av år N-2 som en del av utvidgningspaketet. I finansieringsramen uttrycks i finansiella termer de politiska prioriteringar som fastställts i paketet, med beaktande av budgetramen. På grund av förseningar när det gällde att enas om en ny budgetram för 2007–2013 samt förseningarna vid antagandet av IPA-förordningen var det inte möjligt att lägga fram en finansieringsram för 2007–2009 inom denna tidsram. Finansieringsramen för 2008–2010, som antogs i november 2007, var därför den första fleråriga vägledande finansieringsramen för IPA och den innehöll även en uppdatering av de siffror för 2007 som kommissionen hade lagt fram för rådet och parlamentet i det preliminära budgetförslaget för 2007.

I nedanstående tabell visas IPA-anslagen för 2007 i miljoner euro per land och per del, samt för de regionala programmen och programmen för flera länder, enligt de uppdaterade siffrorna i finansieringsramen för 2008–2010 (KOM(2007) 689, antaget den 6 november 2007).

IPA-del	Albanien	Bosnien och Hercegovina	Kroatien	F.d. jugoslaviska republiken Makedonien	Kosovo	Montenegro	Serbien	Turkiet	Regionala och övergripande program
Del I	54,3	58,1	49,6	41,6	68,3	27,5	181,5	256,7	109,0
Del II	6,7	4,0	9,7	4,2		3,9	8,2	2,1	
Del III			45,1	7,4				167,5	
Del IV			11,4	3,2				50,2	

Del V			25,5	2,1				20,7	
TOTALT	61,0	62,1	141,2	58,5	68,3	31,4	189,7	497,2	109,0

2.1.2. Fleråriga vägledande planeringsdokument

På grundval av anslagen i den fleråriga vägledande finansieringsramen och de prioriteringar som fastställts inom den politiska ramen utarbetas fleråriga vägledande planeringsdokument för varje land och för programmen med flera stödmottagare. I de fleråriga vägledande planeringsdokumenten framför kommissionen sin syn på de huvudsakliga insatsområden och huvudprioriteringar som det stödmottagande landet förväntas utveckla närmare i programplaneringsdokumenten.

De första fleråriga vägledande planeringsdokumenten för enskilda länder och för program med flera stödmottagare för perioden 2007–2009 utarbetades under 2006 och i början av 2007 under ansvar av GD Utvidgnings operativa enheter i samarbete med de generaldirektorat som ansvarar för de relevanta delarna. Man samrådde med nationella myndigheter om utkastet till fleråriga vägledande planeringsdokument och involverade dem mycket nära i arbetet med dokumenten i syfte att se till att de tar eget ansvar för processen. När det gäller de fleråriga vägledande planeringsdokumenten för kandidatländerna ansvarade GD Regionalpolitik, GD Sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter samt GD Jordbruk och landsbygdsutveckling för att utarbeta de avsnitt som rörde delarna III, IV respektive V. Under utarbetandet av de fleråriga vägledande planeringsdokumenten samrådde man dessutom med medlemsstaterna, internationella finansinstitut och andra berörda parter (det civila samhället).

Samtliga fleråriga vägledande planeringsdokument för 2007–2009 överlämnades under första halvåret 2007 till IPA:s förvaltningskommitté för antagande.

2.1.3. Strategiska ramar för inbördes förenlighet och flerårig programplanering (delarna III och IV)

När det gäller delarna III och IV används ett liknande tillvägagångssätt som för strukturfonderna. Den strategiska planeringen görs för perioder av sju år (2007–2013) i form av strategiska ramar för inbördes förenlighet som utarbetas av kandidatländerna (och som motsvarar de nationella strategiska referensramarna för strukturfonderna). Dessa dokument, som innehåller en strategi för sju år, utgör referensdokument för programplaneringen av IPA-delarna III och IV. De strategiska ramarna för inbördes förenlighet diskuteras med kommissionen, men är ändå nationella dokument. De strategiska ramarna för inbördes förenlighet för delarna III och IV utarbetades av respektive kandidatland och godkändes av kommissionen under första halvåret 2007. Programplaneringen av delarna III och IV gjordes sedan i form av fleråriga program, som initialt utarbetats för tre år men som kan förlängas för att täcka ytterligare år.

Samråd, partnerskap och samordning med berörda parter är övergripande principer för utarbetandet och godkännandet av de strategiska ramarna för inbördes förenlighet och de fleråriga operativa programmen inom ramen för delarna III och IV. God praxis som framkommer inom dessa och andra områden kommer att vara av yttersta vikt vid utarbetandet av och förhandlingarna om liknande strategidokument och fleråriga program för strukturfonderna efter anslutningen.

2.1.4. IPA-program

I enlighet med relevanta fleråriga vägledande planeringsdokument utformas ettårsprogram och flerårsprogram. Del I genomförs genom ettårsprogram, medan de övriga delarna genomförs genom flerårsprogram. Programmen antas av kommissionen efter samråd med de stödmottagande länderna och andra berörda parter samt efter ett positivt yttrande från relevant kommitté: IPA:s förvaltningskommitté för delarna I och II, Samordningskommittén för fonderna för delarna III och IV, kommittén för Europeiska socialfonden för del IV och landsbygdsutvecklingskommittén för del V.

2.1.4.1. Del I

Programplaneringen av stödet inom ramen för del I ska göras av kommission i form av årliga nationella program eller regionala eller övergripande program, som förvaltas av kommissionen, det stödmottagande landet eller i förekommande fall tillsammans med andra givare. De nationella programmen ska innehålla finansieringsförslag som utarbetas av kommissionen på grundval av projektunderlag från det stödmottagande landet, eller – när det gäller regionala och övergripande program – som utarbetas enbart av kommissionen.

Genomförandet av projekt inom områdena kärnsäkerhet och strålskydd, utbildning samt tull finansieras genom nationella anslag som fastställts i den fleråriga vägledande finansieringsramen, men genomförs centralt på övergripande nivå. Finansieringen av dessa projekt är därför inte inkluderad i de nationella programmen inom ramen för del I. Av tabellen framgår bidragen till dessa projekt per land. Närmare uppgifter finns i länderavsnittet i den tekniska bilagan.

	Albanien	Bosnien och Hercegovina	Kroatien	F.d. jugoslaviska republiken Makedonien	Kosovo	Montenegro	Serbien	Turkiet	Regionala program
<i>Nationella program</i>	49,3	49,7	45,4	34,9	62,0	23,9	164,8	256,2	
<i>Anslag till kärnsäkerhet, tull och utbildning som genomförs på övergripande nivå</i>	5,0	8,4	4,2	6,7	6,3	3,6	16,7	0,5	
<i>Totalt för del I – övergångsstöd och institutionsuppbyggnad</i>	54,3	58,1	49,6	41,6	68,3	27,5	181,5	256,7	109,0

Det nationella IPA-programmet 2007 för **Albanien** antogs av kommissionen den 20 september 2007. Programmet stöder Albanien när det gäller att uppfylla de politiska kriterierna, genom stöd till polisuppdraget Pameca III och bistånd inför ackrediteringen för decentraliserad förvaltning av EU-medel. Inom det ekonomiska området ges stöd till sektorn för små och medelstora företag genom ett gemensamt program med Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD). IPA 2007 hjälper även landet att anpassa sig till gemenskapens regelverk, genom projekt för anpassning av statistik, vattenförvaltning och stöd till Albaniens generaldirektorat för skatteförvaltning.

Det nationella IPA-programmet 2007 för **Bosnien och Hercegovina** antogs av kommissionen den 20 december 2007. Programmet stöder Bosnien och Hercegovina när det gäller att uppfylla de politiska kraven i Köpenhamnskriterierna, genom stöd till social integrering och återvändande, rättsstaten samt offentlig förvaltning och konstitutionell reform. Inom ramen för de ekonomiska kriterierna kommer programmet att tillhandahålla stöd för sysselsättning och ekonomisk utveckling samt hälsovård och utbildning. IPA hjälper landet att anpassa sig till gemenskapens regelverk, genom stöd till inrättandet av regleringssystem i finanssektorn, rättsliga och inrikes frågor, förbättrad kvalitetsinfrastruktur, energi och telekommunikationer samt statistik och informationssystem. IPA bistår vidare landet med stöd till jordbruk och landsbygdsutveckling, miljö och transporter.

Det nationella IPA-programmet 2007 för **Kroatien** antogs den 20 december 2007. Inom ramen för de politiska kriterierna kommer programmet att bidra till kampen mot korruption och till framsteg inom området mänskliga rättigheter och skydd av minoriteter. Inom ramen för de ekonomiska kriterierna kommer programmet att bidra till att förbättra företagsmiljön. De projekt som syftar till att öka förmågan att fullgöra de skyldigheter som följer av medlemskapet fokuserar på uppbyggnad av den institutionella och administrativa kapaciteten att införliva och genomföra gemenskapens regelverk inom följande kapitel: konkurrenspolitik, informationssamhälle och medier, jordbruk, energi, socialpolitik och sysselsättning, rättvisa, frihet och säkerhet, miljö, tullunion.

På grund av det brådskande behovet av fortsatt stöd till den reform av polisväsendet som inletts genom Cardsprogrammet beslutades att det nationella IPA-programmet 2007 för **f.d. jugoslaviska republiken Makedonien** skulle delas upp i två delar. Den första delen (12 miljoner euro) avsåg projekt kopplade till reformen av polisväsendet samt projektberedning. Den andra delen (22,94 miljoner euro) antogs av kommissionen den 16 november 2007. Denna andra del är avsedd för stöd till genomförandet av strategin för reform av den offentliga förvaltningen, reformen av rättsväsendet samt kapacitetsuppbyggnaden inför den decentraliserade förvaltningen av EU-medel. Inom ramen för de socioekonomiska kraven kommer programmet att bistå kommunala myndigheter med att bygga den infrastruktur som är nödvändig för social och ekonomisk utveckling. När det gäller verksamhet som avser gemenskapens regelverk kommer avsevärt stöd att tillhandahållas för skatteförvaltningen, statistikkontoret och tullen. Programmet stöder även landets deltagande i vissa gemenskapsprogram.

Det nationella programmet 2007 för **Montenegro** antogs av kommissionen den 21 november 2007. Inom ramen för de politiska kriterierna stöder programmet det civila samhället, kampen mot organiserade brottslighet och korruption samt reform av rättsväsendet. Inom ramen för de socioekonomiska kraven stöder programmet inrättandet av en nationell kvalifikationsram, utvecklingen av transportsektorn, inbegripet genomförandet av avtalet om det gemensamma europeiska luftrummet och tillnärmning av energimarknaden. Inom ramen för europeiska standarder omfattar programmet projekt inom följande delsektorer: harmonisering av lagstiftningen, veterinära tjänster, statistikkontoret Monstat, system för offentlig upphandling, kvalitetsinfrastruktur (standardisering och metrologi) och skatteförvaltning.

Det nationella programmet 2007 för **Serbien** antogs av kommissionen den 20 december 2007. Det syftar till att hjälpa Serbien att genomföra de reformer som är nödvändiga för att uppfylla EU:s krav, göra framsteg i stabiliserings- och associeringsprocessen och lägga grunden för att uppfylla Köpenhamnskriterierna. Inom ramen för de politiska kriterierna stöder programmet följande projekt: program för stöd till kommunerna, stöd till flyktingar och internflyktingar, ökad effektivitet och öppenhet i rättsväsendet och det straffrättsliga systemet, reform av

polisväsendet, stöd till inrättande av en ombudsman och ett kontor för offentlig upphandling samt stöd till det civila samhället. I årsprogrammet 2007 läggs avsevärd betoning på de socioekonomiska kraven och på projekt som stöder regional ekonomisk och social utveckling samt reform av hälso- och sjukvårdssektorn. Inom ramen för europeiska standarder omfattar programmet projekt för tull- och skatteförvaltningarna, gränskontroll och luftfartsstandarder, inbegripet genomförandet av avtalet om det gemensamma europeiska luftrummet, samt kapacitetssupplevering för genomförande av landsbygdsutvecklingspolitiken.

Programmet 2007 för **Turkiet** antogs den 20 december 2007. Inom ramen för de politiska kriterierna kommer stöd att tillhandahållas för att befästa de reformer som har antagits och förbättra genomförandet av dem i praktiken. Stöd kommer att ges till de institutioner som berörs av reformerna inom rättsväsendet, de brottsbekämpande myndigheter och delar av den offentliga förvaltningen. Stöd kommer också att tillhandahållas för att främja kvinnors rättigheter, mänskliga rättigheter och barns rättigheter. När det gäller antagandet och genomförandet av gemenskapens regelverk kommer stödet att koncentreras till verksamhetsområden med en omfattande lagstiftning som ska införlivas och genomföras och där det krävs höga investeringar. När det gäller IPA 2007 är dessa områden rättvisa, frihet och säkerhet (särskilt gränsförvaltning, migration och viseringspolitik), miljö och, i mindre utsträckning, livsmedelssäkerhet samt tull och beskattning. Stöd kommer också att tillhandahållas för att garantera anpassning och institutionsupplevering inom områdena energi, finansiell kontroll, fiske, den inre marknaden, socialpolitik och sysselsättning, statistik och transporter. De prioriterade frågor som kommer att tas upp i dialogen med det civila samhället 2007 är kultur och konst samt fiske och jordbruk. Som en fortsättning på väletablerade stödformer kommer stöd att ges för Turkiets deltagande i gemenskapens program och organ samt i Jean Monnet-stipendieprogrammet.

IPA-årsprogrammet för **Kosovo** inom ramen för del I antogs av kommissionen den 28 november 2007. Inom ramen för de politiska kraven fokuserar programmet på att uppfylla EU:s politiska kriterier och befästa Kosovos institutionella, administrativa och rättsliga organ. Detta innefattar kampen mot korruption, skydd av mänskliga rättigheter och minoriteters rättigheter samt främjande av det civila samhällets verksamheter. Inom ramen för de socioekonomiska kraven kommer programmet att fokusera på att förbättra investeringsklimatet i Kosovo och tillhandahålla stöd till små och medelstora företag, främja landsbygdsutveckling, utveckla infrastruktur och förbättra utbildningssystemets kvalitet. Inom ramen för europeiska standarder fokuserar programmet på behovet att bygga upp den institutionella kapaciteten, särskilt när det gäller offentlig upphandling, livsmedelssäkerhet och veterinära tjänster samt standarder i energisektorn.

Programmet med flera stödmottagare är avsett att komplettera de nationella programmen och stärka multilateral verksamhet på västra Balkan och i Turkiet. Stödet tillhandahålls genom regionala och övergripande program. Särskilt betydelsefull verksamhet inom ramen för 2007 års program är stödet till initiativ för regionalt samarbete, Regionala skolan för offentlig förvaltning, tillfälliga civila förvaltningar, dialog med det civila samhället samt utvecklings-, utbildnings- och ungdomsprogram (Tempus, Erasmus Mundus och Aktiv ungdom), internationella finansieringsinstitut samt tull och beskattning.

2.1.4.2. Del II

Delen gränsöverskridande samarbete syftar till att stärka det gränsöverskridande samarbetet genom gemensamma lokala och regionala initiativ som kombinerar de externa biståndsmålen med målen ekonomisk och social sammanhållning. Samarbetet ska i synnerhet bidra till

främjande av en hållbar ekonomisk och social utveckling i gränsområdena, samarbete för att lösa gemensamma utmaningar på områdena miljö, natur- och kulturarv, folkhälsa och bekämpning av organiserad brottslighet, säkerställande av effektiva och säkra gränser samt främjande av gemensamma småskaliga åtgärder med deltagande av lokala aktörer från gränsregionerna. Gränsöverskridande samarbete bidrar till försoning och goda grannförbindelser och underlättar samtidigt de stödmottagande ländernas integrering i EU. Detta är särskilt viktigt i en region som tills nyligen var mycket konfliktfylld.

IPA-del II gränsöverskridande samarbete är indelad i två områden: gränsöverskridande samarbete mellan kandidatländer/potentiella kandidatländer och gränsöverskridande samarbete mellan dessa och angränsande medlemsstater. IPA-del II kan dessutom användas för ekonomiskt stöd till kandidatländernas/de potentiella kandidatländernas deltagande i strukturfondernas transnationella samarbetsprogram (som finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden – ERUF, inom ramen för målet ”europeiskt territoriellt samarbete”) och i ENPI:s havsområdesbaserade samarbetsprogram.

Stödet till gränsöverskridande samarbete inom ramen för del II tillhandahålls genom fleråriga gränsöverskridande program som utformas gemensamt av de deltagande länderna. IPA-stöd beviljas genom årliga finansieringsbeslut, utom när det gäller gränsöverskridande program där medlemsstater deltar och som genomförs genom ett integrerat tillvägagångssätt, varvid hela EU-stödet till programmet antas genom fleråriga finansieringsbeslut som täcker tre år. När det gäller deltagande i ERUF:s transnationella program eller ENPI:s havsområdesprogram beviljas IPA-stöd genom årliga finansieringsbeslut för varje enskilt land. Närmare uppgifter om de slutliga anslagen 2007 per land inom ramen för IPA-del II finns i avsnitt 2.1.1.

IPA-del II stöder **Albaniens** deltagande i två bilaterala gränsöverskridande program med angränsande kandidatländer/potentiella kandidatländer: Montenegro respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. När det gäller gränsöverskridande samarbete med medlemsstaterna finansierar IPA-del II ett bilateralt program mellan Albanien och Grekland samt Albaniens deltagande i det multilaterala programmet för gränsöverskridande samarbete över Adriatiska havet, där Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kroatien, Montenegro och Serbien samarbetar över Adriatiska havet med Grekland, Italien och Slovenien. Vidare finansierar IPA-del II ett unilateralt program för utveckling av regionen Kukes i Albanien som gränsar till Kosovo, samt Albaniens deltagande i ERUF:s transnationella program för sydöstra Europa.

När det gäller **Bosnien och Hercegovina** stöder IPA-del II landets deltagande i tre bilaterala gränsöverskridande program med Kroatien, Montenegro respektive Serbien. I fråga om gränsöverskridande samarbete med medlemsstaterna finansierar IPA-del II Bosnien och Hercegovinas deltagande i IPA-programmet för gränsöverskridande samarbete över Adriatiska havet. Slutligen finansierar IPA-del II 2007 Bosnien och Hercegovinas deltagande i ERUF:s transnationella program för sydöstra Europa.

Inom ramen för IPA-del II deltar **Kroatien** i tre bilaterala gränsöverskridande program med de angränsande potentiella kandidatländerna Bosnien och Hercegovina, Montenegro respektive Serbien. Kroatien deltar också i tre IPA-program för gränsöverskridande samarbete med angränsande medlemsstater: två bilaterala program med Slovenien respektive Ungern, samt deltagande i det multilaterala IPA-programmet för gränsöverskridande samarbete över Adriatiska havet. Slutligen finansierar IPA-del II Kroatiens deltagande i ERUF:s transnationella program för sydöstra Europa respektive för Medelhavsområdet.

Med stöd från IPA-del II 2007 deltar **f.d. jugoslaviska republiken Makedonien** i ett bilateralt program med Albanien och i två bilaterala program med de angränsande medlemsstaterna Bulgarien respektive Grekland. IPA-del II finansierar också f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens deltagande i ERUF:s transnationella program för europeiskt regionalt samarbete i sydöstra Europa.

IPA-del II i **Montenegro** omfattar fyra bilaterala gränsöverskridande program med de angränsande kandidatländerna och potentiella kandidatländerna Kroatien, Serbien, Bosnien och Hercegovina samt Albanien, samt deltagande i IPA-programmet för gränsöverskridande samarbete över Adriatiska havet, i vilket även medlemsstater deltar. När det gäller deltagande i ERUF:s transnationella program finansierar IPA-del II Montenegros deltagande i programmen för sydöstra Europa respektive för Medelhavsområdet.

Programmen för gränsöverskridande samarbete i **Serbien** omfattar tre bilaterala program med Montenegro, Kroatien samt Bosnien och Hercegovina, tre bilaterala program med de angränsande medlemsstaterna Ungern, Rumänien respektive Bulgarien samt deltagande i det multilaterala IPA-programmet för gränsöverskridande samarbete över Adriatiska havet. Vidare finansierar IPA-del II Serbiens deltagande i EURF:s transnationella program för europeiskt regionalt samarbete i sydöstra Europa.

Under 2007 användes IPA-del II för stöd till det gränsöverskridande programmet mellan **Turkiet** och Bulgarien. Dessutom beviljades Turkiet under 2007 medel från IPA-del II för att delta i ENPI:s havsområdesprogram.

2.1.4.3. Delarna III, IV och V

Programplaneringen för delarna III och IV sker genom flerårsprogram, som initialt utarbetas för tre år, men som kan förlängas för att täcka ytterligare år. På grundval av de strategiska ramarna för inbördes förenlighet utarbetar de stödmottagande kandidatländerna fleråriga operativa program per del (del IV) eller tema (del III) i samråd med berörda parter, och dessa ska sedan godkännas av kommissionen för formellt antagande, efter samråd med relevant kommitté. Samordningskommittén för fonderna för del III och kommittén för Europeiska socialfonden för del IV.

Del III täcker tre skilda stödområden: transporter och miljö, som motsvarar Sammanhållningsfondens insatser i medlemsstaterna, och regional konkurrenskraft, som täcker vissa av de stödområden som omfattas av ERUF:s mål konkurrenskraft och sysselsättning. Del III genomförs således genom separata program för vart och ett av dessa teman (när det gäller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien kommer endast ett program för miljö och transporter att genomföras 2007–2009). Detta har inneburit tre separata processer för förhandling och antagande av programmen för varje land och har haft effekter för övergången till decentraliserad förvaltning, såsom det beskrivs nedan.

På liknande sätt som inom ramen för strukturfonderna tillhandahåller de fleråriga programmen inom ramen för delarna III och IV en stabil finansieringsram för en period av tre år. Detta är av grundläggande vikt för genomförandet av medelsiktiga investeringsstrategier inom områdena transporter, miljö, regional konkurrenskraft och utveckling av mänskliga resurser. Liksom inom strukturfonderna är denna mer långsiktiga finansieringsram kopplad till en rigorös ekonomisk förvaltning som syftar till att garantera fullständigt utnyttjande av medel, vilka annars kanske skulle gå förlorade till följd av den regel om automatiskt återtagande (N+3) som fastställs i budgetförordningen. I tabellen nedan anges vilka resurser

som enligt med de fleråriga vägledande planeringsdokumenten var tillgängliga för programplaneringen inom ramen för flerårsprogrammen inom delarna III, IV och V.

Del /år	Kroatien				F.d. jugoslaviska republiken Makedonien				Turkiet			
	2007	2008	2009	Totalt	2007	2008	2009	Total	2007	2008	2009	Totalt
Del III	45,1	47,6	49,7	142,4	7,4	12,3	20,8	40,5	167,5	173,8	182,7	524,0
Del IV	11,4	12,7	14,2	38,3	3,2	6,0	7,1	16,3	50,2	52,9	55,6	158,7
Del V	25,5	25,6	25,8	76,9	2,1	6,7	10,2	19,0	20,7	53,0	85,5	159,2

Tre fleråriga operativa program (2007–2009) antogs 2007 för **Kroatien** inom ramen för *del III* efter ett positivt yttrande från Samordningskommittén för fonderna (oktober 2007). Programmen täcker investeringar som krävs enligt gemenskapens regelverk inom områdena miljöskydd (avloppsvatten, dricksvatten och avfallshantering) och hållbara transporter (järnvägar och inre vattenvägar). Samtidigt med dessa insatser, som inriktas på grundläggande infrastruktur, tillhandahålls ytterligare stöd som syftar till att modernisera och omstrukturera produktionskapaciteten i mindre gynnade regioner, särskilt genom att tillhandahålla tjänster för företag, särskilt små och medelstora företag.

Det fleråriga operativa programmet för Kroatien inom ramen för *del IV* antogs den 7 december 2007. Det innehåller fyra prioriterade områden: ”Ökat tillträde till arbetslivet och hållbar integrering på arbetsmarknaden”, ”Stärkt social integration av missgynnade grupper”, ”Förbättring av humankapitalet och anställbarheten” samt tekniskt bistånd.

Flerårsprogrammet för landsbygdsutveckling 2007–2013 för Kroatien utarbetades, men antogs inte under 2007 (det antogs genom kommissionens beslut den 25 februari 2008). Programmet omfattar tre prioriterade områden: ”Förbättrad marknadseffektivitet och förbättrat genomförande av gemenskapsnormerna”, ”Förberedelser för att genomföra miljöåtgärder inom jordbruket och lokala strategier för landsbygdsutveckling” och ”Utveckling av ekonomin på landsbygden”.

När det gäller **f.d. jugoslaviska republiken Makedonien** antogs inom ramen för *del III* det operativa programmet ”Regional utveckling” för 2007–2009 av kommissionen den 29 november 2007. Det övergripande målet är att stödja en hållbar utveckling av landet genom att förbättra infrastrukturen för transporter och för miljön. Stödet inom transportsektorn fokuserar på en fortsatt utveckling av sydöstra Europas huvudnätverk för regionala transporter. När det gäller stödet till miljösektorn görs målinriktade investeringar som fokuserar på rening av avloppsvatten och hantering av fast avfall, vilket har störst inverkan på befolkningen och den naturliga miljön.

I f.d. jugoslaviska republiken Makedonien antogs inom ramen för *del IV* det operativa programmet ”Utveckling av mänskliga resurser” i december 2007. Programmet omfattar tre prioriterade områden: ”Sysselsättning – Locka fler personer till arbetsmarknaden och behålla dem i arbete”, ”Utbildning – Investeringar i humankapitalet genom bättre utbildning och kompetens” och ”Social integration – Främjande av en integrerad arbetsmarknad”.

Flerårsprogrammet för landsbygdsutveckling 2007–2013 för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien utarbetades, men antogs inte under 2007 (det antogs genom kommissionens beslut K(2008) 677 av den 25 februari 2008). Programmet omfattar tre prioriterade områden:

”Förbättrad marknadseffektivitet och förbättrat genomförande av gemenskapsnormerna”, ”Förberedelser för att genomföra miljöåtgärder inom jordbruket och lokala strategier för landsbygdsutveckling” och ”Utveckling av ekonomin på landsbygden”.

De operativa programmen för **Turkiet** inom ramen för *del III* antogs genom kommissionens beslut av den 29 november 2007 (operativa program för regional konkurrenskraft och miljö) och den 7 december 2007 (operativt program för transporter). Det övergripande målet för programmet för transporter är att öka Turkiets konkurrenskraft genom att stödja investeringar inom sektorn för transportinfrastruktur. Insatserna i Turkiet inom ramen för detta program kommer att täcka transportinfrastruktur, särskilt förbindelser, interoperabilitet och intermodalitet mellan nationella nät och med de transeuropeiska näten. Målet för programmet för miljö är att öka Turkiets konkurrenskraft genom att stödja investeringar i sektorn för miljöinfrastruktur, särskilt vattenförsörjning, avloppssystem och rening av avloppsvatten, samt i integrerad avfallshantering. Det övergripande målet för programmet för regional konkurrenskraft är att öka konkurrenskraften i de fattigaste regionerna i Turkiet genom att stödja företagen. Detta mål kommer att uppnås genom fyra särskilda mål: förbättring av den fysiska och ekonomiska infrastrukturen, ökning av företagandet, ökning av produktionssektorns förmåga att skapa arbetstillfällen och ökning av mervärdet i produktionsbasen.

Det fleråriga operativa programmet för Turkiet inom ramen för *del IV* avseende utveckling av mänskliga resurser antogs genom kommissionens beslut av den 7 december 2007. Programmet omfattar fyra prioriterade områden: ”Sysselsättning”, ”Utbildning”, ”Anpassningsförmåga genom främjande av livslångt lärande” och ”Social integration”.

Inom ramen för *del V* utarbetade Turkiet under 2007 ett flerårigt program för landsbygdsutveckling 2007–2013. Det antogs genom kommissionens beslut K(2008) 691 av den 25 februari 2008. Programmet består av tre prioriterade områden: ”Förbättrad marknadseffektivitet och förbättrat genomförande av gemenskapsnormerna”, ”Förberedelser för att genomföra miljöåtgärder inom jordbruket och programmet Leader”, ”Utveckling av ekonomin på landsbygden”.

2.2. Bestämmelser och strukturer för genomförandet

Det centrala syftet med IPA är att överföra sakkunskap och erfarenhet till de stödmottagande länderna och att ge dem egenansvar för genomförandet av stödet. Syftet med IPA-delarna III och IV är att förbereda kandidatländerna inför genomförandet och förvaltningen av gemenskapens sammanhållningspolitik och dess instrument efter anslutningen. Dessa delar ger länderna tillfälle att ”lära genom att göra”, och bidrar till att strukturer och system inrättas som kommer att garantera att en korrekt förvaltning och användning av strukturfonderna genomförs genom delad förvaltning. Nyttan med dessa delar måste därför ses i ett långsiktigt perspektiv som sträcker sig längre än de nuvarande IPA-programmen.

Förväntningen är således att decentraliserad förvaltning – dvs. att nationella myndigheter i de stödmottagande länderna tar ett fullständigt ansvar för programplanering och genomförande – ska bli normen i förvaltningen av IPA under instrumentets livstid. Hur snabbt detta mål kan uppnås beror på de enskilda stödmottagande ländernas administrativa kapacitet och på deras förmåga att inrätta lämpliga förvaltnings- och kontrollsystem. Varje land bör ha särskilda strategier, handlingsplaner och tidtabeller för hur ökad decentralisering ska uppnås, och de måste förbereda de nationella myndigheterna för att garantera att dessa har tillräcklig kapacitet att klara av de ökade förpliktelser som ökad decentralisering innebär.

Årsprogrammen 2007 för de **potentiella kandidatländerna** inom ramen för delarna I och II genomförs till största delen centralt (med undantag av programmen för gränsöverskridande samarbete med medlemsstater, vilka genomförs genom delad förvaltning), med tydligt fokus på att hjälpa länderna att gradvis ta mer ansvar och göra framsteg mot en decentraliserad förvaltning. Detta innebär att programmen huvudsakligen genomförs antingen av kommissionens delegation (central förvaltning med delegerade befogenheter) eller av kommissionens centrala avdelningar (huvudsakligen program med flera stödmottagare och övergripande program).

När det gäller förberedelserna inför överföringen av förvaltningsbefogenheterna befinner sig de potentiella kandidatländerna i olika skeden och en del av dem har redan börjat inrätta nödvändiga förvaltningsstrukturer och har utarbetat en färdplan mot decentraliserad förvaltning. Albanien antog i december ett beslut om inrättande av strukturerna och fastställande av rollerna för decentraliserad förvaltning. Montenegro har upprättat en färdplan för decentraliserad förvaltning och planerar att ackrediteras om tre år. I Serbien har en strategi utarbetats för decentraliserad förvaltning och man planerar att under 2008 utarbeta planer för kapacitetsuppbyggnaden inom de institutioner som ska ha hand om den decentraliserade förvaltningen.

För **kandidatländerna** är decentraliserad förvaltning normen, initialt med förhandskontroller av kommissionen, men målet är decentraliserad förvaltning utan förhandskontroller. Under 2007 vidtog Kroatien och Turkiet förberedelser för att gå från den DIS-ackreditering som beviljats inom ramen för de tidigare föranslutningsinstrumenten till IPA-ackreditering och överföring av befogenheterna för decentraliserad förvaltning. Även f.d. jugoslaviska republiken Makedonien förberedde sig under 2007 för att ackrediteras för decentraliserad förvaltning inom ramen för IPA.

IPA-ackreditering för decentraliserad förvaltning måste erhållas separat för varje del, eller när det gäller del III för varje program. Tidpunkten för när detta mål kan uppnås varierar beroende på IPA-del och det stödmottagande landets kapacitet. För Kroatien och Turkiet förväntas att IPA-ackreditering för decentraliserad förvaltning kommer att ske före slutet av 2008 (Kroatien) eller i början av 2009 (Turkiet). För f.d. jugoslaviska republiken Makedonien torde målet uppnås under första halvåret 2009. Med hänsyn till att f.d. jugoslaviska republiken Makedonien inte var DIS-ackrediterad inom ramen för de instrument som föregick IPA kan genomförandet av delarna I och II i ett initialt skede utföras centralt till dess att berörda nationella myndigheter erhåller nödvändiga IPA-ackrediteringar. För genomförandet av delarna III, IV och V krävs å andra sidan föregående ackreditering. Det bör noteras att stöd inom ramen för del V endast kan genomföras genom decentraliserad förvaltning utan förhandskontroller.

Målet på medellång sikt för samtliga kandidatländer är en fullständigt decentraliserad förvaltning, dvs. med endast efterhandskontroll av kommissionen.

Programmen med flera stödmottagare förvaltas dels centralt och dels gemensamt. Den centraliserade förvaltningen genomförs huvudsakligen av kommissionens centrala avdelningar. Den gemensamma förvaltningen kompletterar den centraliserade förvaltningen och innebär att kommissionen förvaltar medlen tillsammans med en internationell organisation.

3. ÖVERVAKNING OCH RESULTAT

3.1. Övervakning

Det övergripande målet med övervakningen är att öka relevansen, effektiviteten, verkningsfullheten, inverkan och hållbarheten av stödet till västra Balkan och Turkiet. Genom övervakningen har kommissionen tillgång till regelbundna analytiska bedömningar av genomförandet av projekt och program.

När det gäller **decentraliserad förvaltning** ska det stödmottagande landet inrätta en IPA-övervakningskommitté för att garantera koherens och samordning i genomförandet av IPA-delarna. IPA-övervakningskommittén ska förvissa sig om att alla program och insatser genomförs på ett effektivt sätt, håller hög kvalitet och präglas av konsekvens när det gäller att förverkliga målen i finansieringsöverenskommelserna och de fleråriga vägledande planeringsdokumenten. IPA-övervakningskommittén ska bestå av bland annat företrädare för kommissionen, den nationella IPA-samordnaren, den nationella utanordnaren, företrädare för programmets operativa strukturer samt den strategiska samordnaren när det gäller delarna III och IV och ska sammanträda minst en gång per år.

IPA-övervakningskommittén ska biträdas av sektorsövervakningskommittéer, som ska inrättas för varje IPA-del eller program. Sektorsövervakningskommittéerna har i uppgift att förvissa sig om att de berörda programmen genomförs på ett effektivt sätt och håller hög kvalitet, och ska rapportera till IPA-övervakningskommittén. De ska särskilt förse övervakningskommittén med information om framstegen i programgenomförandet, bland annat om uppnådda resultat och indikatorer för det ekonomiska genomförandet samt andra faktorer. Syftet med informationen ska vara att förbättra programgenomförandet.

Under 2007 hölls inga formella möten i övervakningskommittéerna, eftersom de första IPA-programmen inte antogs förrän i slutet av 2007 och genomförandet inte ännu hade inletts. I sektorsövervakningskommittéerna för de olika programmen inom ramen för delarna I, III, IV och V hölls emellertid "skuggmöten" i november och december 2007 i avvaktan på att relevanta ramavtal och finansieringsöverenskommelser skulle undertecknas. Det formella inrättandet av sektorsövervakningskommittéer och IPA-övervakningskommittéer i Kroatien, Turkiet och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien förväntas ske våren 2008.

När det gäller program med **centraliserad eller gemensam** förvaltning föreskrivs i IPA-tillämpningsförfordningen att kommissionen får vidta alla åtgärder som den bedömer nödvändiga för att övervaka de berörda programmen. År 2007 genomfördes ingen övervakning av IPA-projekt, eftersom IPA-programmen 2007 i allmänhet antogs i slutet av året och det faktiska genomförandet inleddes först 2008.

3.2. Resultat av utvärderingarna

Syftet med utvärderingarna ska vara att höja kvaliteten, öka effektiviteten och förbättra sammanhållningen i det stöd som beviljas med gemenskapsmedel, i programstrategierna och i programgenomförandet. De fleråriga vägledande planeringsdokumenten ska regelmässigt omfattas av en förhandsbedömning som genomförs av kommissionen.

Programmen ska omfattas av förhandsbedömningar, *interimsutvärderingar* och, i relevanta fall, efterhandsutvärderingar i enlighet med de särskilda bestämmelserna för varje IPA-del i kommissionens förordning (EG) nr 718/2007. Åtminstone en interimsutvärdering ska göras

under programmets genomförandetid. En sådan utvärdering ska särskilt göras när övervakningen av programmet visar att det förekommer avsevärda avvikelser i förhållande till de mål som ursprungligen fastställdes. Efterhandsutvärderingen av genomförandet av stödet ska vara kommissionens uppgift. Efterhandsutvärderingen ska omfatta identifierbara resultat för de enskilda IPA-delarna. Om gemensam förvaltning tillämpas får efterhandsutvärderingen utföras tillsammans med andra givare.

År 2007 gjordes förhandsbedömningar av de fleråriga operativa programmen inom ramen för delarna III och IV i enlighet med de riktlinjer och krav som gäller för strukturfonderna. Dessa förhandsbedömningar är en del av processen för antagande av programmen. Likaså gjordes en förhandsbedömning av alla de operativa program som antagits inom ramen för del V.

Inga interimisutvärderingar eller efterhandsutvärderingar gjordes år 2007, eftersom de första IPA-programmen inte antogs förrän i slutet av 2007 och det faktiska genomförandet inleddes först 2008.

4. GIVARSAMORDNING MED MEDLEMSSTATER OCH BILATERALA GIVARE

Innan flerårsprogrammen inom ramen för delarna III och IV antogs anordnade kommissionen möten i varje kandidatland med företrädare från medlemsstaterna och internationella finansinstitut för att presentera programstrategier och prioriteringar och få synpunkter från de övriga givarna. Mötena var särskilt viktiga i de fall där program eller åtgärder som finansieras av medlemsstaterna och internationella finansinstitut kompletterar program eller åtgärder som finansieras genom IPA, eller där medfinansiering kommer att vara nödvändig för att genomföra vissa projekt.

Den 13 december 2007 anordnades ett möte för givarsamordning med givare från EU och från länder utanför EU, där de internationella finansinstituten deltog som observatörer. Syftet med mötet var att utbyta information om givarnas prioriteringar och verksamhet i de länder som mottar stöd från IPA, och att försöka hitta kompletterande verksamheter och sätt att samverka. Ett av IPA-kraven är att samordningen mellan givare ska stärkas. Det gemensamma målet är att förbättra effektiviteten och verkningsfullheten i genomförandet av stödet till kandidatländerna och de potentiella kandidatländerna genom att förbättra komplementariteten och undvika överlappningar.

De viktigaste slutsatserna från samordningsmötet mellan givarna är följande:

- Förbättrad samordning mellan givarna är en prioriterad fråga på givarsamfundets agenda. Mötet har framför allt visat att för att vara effektiv måste samordningen mellan kommissionen, EU:s medlemsstater och givare i länder utanför EU ske genom en dubbelriktad process där de berörda parterna diskuterar sina respektive program och prioriteringar.
- Avsevärda framsteg för samordning mellan givarna har gjorts både i de stödmottagande länderna och på EU-nivå. Den feedback som erhöles under mötet understryker att den samrådsprocess för IPA som inrättades under 2007 fungerar allt bättre – särskilt på lokal nivå i de stödmottagande länderna.

- De stödmottagande ländernas egenansvar för stödet är vitalt för att maximera stödets inverkan. Samordningen mellan givarna ska i sista hand vara ett ansvar för myndigheterna i de stödmottagande länderna, även om givarsamfundet ska tillhandahålla vägledning och råd. För att de stödmottagande länderna ska klara av denna uppgift måste deras kapacitet stärkas.

5. SAMORDNING MED EIB OCH INTERNATIONELLA FINANSINSTITUT

De internationella finansinstituten har haft en avgörande roll när det gällt att ge kandidatländerna och de potentiella kandidatländerna och territorierna tillgång till finansiering och ge dem möjlighet att påbörja nödvändiga investeringar. Stödmottagarna har förbundit sig att anta en försiktig skatte- och penningpolitik för att upprätthålla den ekonomiska tillväxten. I dagens läge är investeringsbehovet fortfarande stort medan stödmottagarnas förmåga att öka sin externa skuld närmar sig sin gräns. Icke-återbetalningspliktiga stöd både från EU och från andra givare, inbegripet medlemsstaterna, i kombination med lån från internationella finansinstitut har blivit en avgörande resurs för utveckling av den privata sektorn, investeringar i energieffektivitet samt förbättringar av infrastrukturen utan att ge upphov till en orimlig skuldbelastning för de stödmottagande länderna.

Kommissionen har förbundit sig att närmare samordna verksamheten med EIB, EBRD, CEB och andra internationella finansinstitut som stöder modernisering och utveckling på västra Balkan. Den rådgivande gruppen för de internationella finansinstituten, som är kopplad till genomförandet av det samförståndsavtal med de internationella finansinstituten som undertecknades i mitten av 2006, planerade sitt andra möte till januari 2008. I de tekniska arbetsgrupperna hölls möten om transporter och energi (september 2007) samt miljö (oktober 2007). Ett första möte om den sociala sektorn kunde inte genomföras 2007, men hölls i januari 2008. Ett två dagars samordningsmöte anordnades av de internationella finansinstituten den 10–11 december 2007 med deltagare från alla större internationella finansinstitut, GD Utvidgnings geografiska arbetsgrupper och delegationer samt generaldirektoraten på respektive fackområde.

Vidare har kommissionen, EIB, EBRD och CEB tillsammans med andra internationella finansinstitut och givare åtagit sig att senast 2010 inrätta en investeringsram för västra Balkan för att ytterligare främja harmonisering och samarbete vid investeringar för social och ekonomisk utveckling i regionen.

Under 2007 gjordes även betydande ansträngningar för att fastställa en samordningsstrategi med de internationella finansinstituten. Man enades särskilt om att fokusera på tre prioriterade områden: mikroföretag samt små och medelstora företag, energieffektivitet samt infrastruktur. Skälen till att samarbeta med internationella finansinstitut och använda en regional strategi under de kommande åren förklaras vidare nedan under respektive område:

- *Område I – Utveckling av den privata sektorn:* EU:s stöd till regionen för att främja tillgången till finansiering för mikroföretag och små företag har tidigare förmedlats genom ett stort antal enskilda avtal med olika internationella finansinstitut. År 2005 inleddes ett regionalt initiativ mellan flera givare – Europeiska fonden för sydöstra Europa. Initiativet har inneburit att de otaliga avtalen om mikrokrediter i regionen har samlats inom ett enda instrument, den redan gjorda finansieringen har blivit mer hållbar och förvaltningsmässiga effektivitetsvinster har gjorts. Det mest anmärkningsvärda med Europeiska fonden för sydöstra Europa är att risktäckningen

för bidrag från EU och medlemsstaterna har fastställts på en nivå som ska locka privat kapital att investera i mikrolån. Europeiska fonden för sydöstra Europa har hittills genomförts framgångsrikt.

- *Område II – Energieffektivitet:* Syftet med detta område är att främja investeringar i energieffektivitet och förnybar energi i små och medelstora företag och i den offentliga sektorn genom att dra fördel av insatser som stöds av nationella program och som syftar till att i) öka allmänhetens medvetenhet om energieffektivitet och potentialen för energibesparingar, ii) genomföra lagstiftning som avser direktivet om byggnaders energiprestanda³ och direktivet om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster⁴ (inbegripet förnybar energi). Främjandet av investeringar i energieffektivitet överensstämmer även med rekommendationen i Europeiska kommissionens grönbok om energieffektivitet,⁵ dvs. att uppmuntra internationella finansinstitut att tillhandahålla långsiktig finansiering för investeringar i energieffektivitet.
- *Område III – Främjande av investeringar i infrastruktur:* Adekvata infrastrukturnät och tjänster inom transport-, energi- och miljösektorerna och inom den sociala sektorn är avgörande när det gäller att garantera en hållbar socioekonomisk utveckling och stabilitet i regionen. En av de nyckelfaktorer som hindrar förbättringar av infrastrukturen är otillräckliga ekonomiska resurser och att stödmottagarna saknar erfarenhet när det gäller att utarbeta projekt som skulle kunna lämpa sig för finansiering av internationella finansinstitut och andra givare. Tillräckliga investeringar i infrastrukturen är nödvändiga för att garantera att ett antal oundgängliga tjänster såsom vatten och renhållning, värme, el, transporter, sjuk- och hälsovård samt utbildning kan förverkligas så att levnadsförhållandena för befolkningen kan förbättras. För alla dessa tjänster krävs tillgång till finansiering. För att genomföra insatserna på det här området kommer man bland annat att inrätta ett instrument för infrastrukturprojekt som omfattar flera stödmottagare och flera sektorer i syfte att stödja stödmottagande institutioner på nationell, regional och kommunal nivå vid utarbetandet och genomförandet av infrastrukturprojekt som finansieras av internationella finansinstitut eller andra givare. Det här instrumentet kommer att främja samarbete och samordning med internationella finansinstitut, ge stordriftsfördelar vid mobiliseringen av nödvändig teknisk expertis som kan utarbeta och stödja infrastrukturprojekt, underlätta nätverkande och utbyte av know-how mellan stödmottagarna samt öka långivningen från internationella finansinstitut som komplement till nationella IPA-stöd. I detta sammanhang måste främjandet av infrastrukturinvesteringar samordnas och utvecklas på ett enhetligt sätt och med beaktande av det subregionala sammanhanget (dvs. angränsande länder, särskilt grannskapsregionen).

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/91/EG av den 16 december 2002.

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster av den 5 april 2006.

⁵ Grönbok om effektivare energitnyttjande eller hur man kan göra mer med mindre. KOM(2005) 265 slutlig av den 22 juni 2005.